

Välfärdsutredningens slutbetänkande Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning, SOU 2017:38

Den samhällsvetenskapliga fakulteten vid Umeå universitet har fått möjlighet att bereda Umeå universitets yttrande över betänkandet *Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning*, SOU 2017:38. Remissvaret baserar sig på ett underlag från Juridiska institutionen och Handelshögskolan vid Umeå universitet. Underlaget har utarbetats av docent Tobias Indén och docent Sofia Lundberg.

I den statliga utredningen *Kvalitet i välfärden – bättre upphandling och uppföljning*, SOU 2017:38, lämnas förslag till ändringar i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, socialtjänstlagen (2001:453) och patientsäkerhetslagen (2010:659).

Förslaget till förändring av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade innebär att den som bedriver sådan verksamhet som omfattas av det anmälningsskrav som följer av 23 § också ska genomföra en anmälan om verksamhet helt eller till väsentlig del förändras eller flyttas. En sådan anmälan ska ske inom en månad efter genomförandet. Om verksamheten läggs ned ska detta anmälas snarast.

Därtill föreslås att lagen kompletteras med en paragraf. Den föreslagna kompletteringen innebär att den som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet med stöd av den aktuella lagen ska lämna ut personuppgifter till den nämnd som beslutat om en insats som enligt 17 § genomförs i verksamheten. Uppgifter som ska lämnas ut är sådana som nämnden behöver för kvalitetssäkring, administration, uppföljning eller utvärdering.

Förslaget till ändring av socialtjänstlagen (2001:453) innebär i korthet att en kommun eller ett landsting som avser att genomföra vissa förändringar av sådan verksamhet som omfattas av det anmälningsskrav som idag följer av 7 kap. 1 §, ska anmäla dessa till Inspektionen för vård och omsorg inom en månad efter genomförandet, medan en förändring i form av att viss verksamhet läggs ned ska anmälas snarast.

I utredningen föreslås också att socialtjänstlagen kompletteras med en bestämmelse som slår fast att den ”som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet ska lämna ut personuppgifter till den socialnämnd som beslutat om en insats som enligt 2 kap. 5 § genomförs i verksamheten. Uppgifter som ska lämnas ut är sådana som socialnämnden behöver för kvalitetssäkring, administration, uppföljning eller utvärdering.”

Av förslaget till förändring av patientsäkerhetslagen (2010:659) följer att hälso- och sjukvårdspersonalen inom den enskilda hälso- och sjukvården, utöver vad som följer av 15 §, ska

vara skyldiga att lämna ut sådana personuppgifter som den offentliga huvudman som ansvarar för hälso- och sjukvården enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) behöver för att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten, som behövs för administration, planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten, eller som behövs för att framställa statistik om hälso- och sjukvården.

I utredningen föreslås också att 7 kap. 24 § patientsäkerhetslagen ska kompletteras. Nuvarande lydelse är som följer:

”Om Inspektionen för vård och omsorg finner att en vårdgivare, eller enhet som avses i 7 §, inte fullgör sina skyldigheter enligt 3 kap. och om det finns skäl att befara att underlåtenheten medför fara för patientsäkerheten eller säkerheten för andra, ska inspektionen förelägga vårdgivaren eller enheten att fullgöra sina skyldigheter om det inte är uppenbart obehövt. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite. Detta gäller även verksamhet som avses i 2 § om verksamheten medför fara för patientsäkerheten.”

Kompletteringen består i att bestämmelsen i 7 kap. 24 § kompletteras med en skrivning som ger Inspektionen för vård och omsorg behörighet att även förelägga den som inte fullgjort sin skyldighet enligt 2 kap. 1 och 2 §§ att anmäla verksamheten. Ett sådant beslut om föreläggande ska enligt förslaget få förenas med vite.

De förslag till förändringar av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, socialtjänstlagen (2001:453) och patientsäkerhetslagen (2010:659) som lämnas i utredningen är utifrån ett juridiskt perspektiv tämligen oproblematiska.

I övrigt ska nämnas att utgångspunkterna för vad som behandlas i utredningen till stora delar är de samma som följer av Valfärdsutredningens tidigare betänkande *Ordning och reda i välfärden*, SOU 2016:78. Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Umeå universitet har tidigare lämnat remiss på det betänkandet (Dnr FS 1.5-2186-16).

Utredare drar en slutsats om reglering av vinster i välfärden som saknar stöd i forskningen. Det är också något som Umeå universitet invänt mot i tidigare remissyttrande gällande Valfärdsutredningen.

Utredningen lyfter den viktiga frågan om bättre uppföljning och vi delar den synen. I tillägg bör upphandlarnas strategiska roll stärkas och resurser avsättas för uppföljning och upphandlarnas kompetensutveckling.

Utredningen lyfter driftsformer som viktiga aspekter (idéburna organisationer) för en kvalitativ leverans av välfärdstjänster. Av större vikt är nog utformningen av själva upphandlingen (krav, kriterier och utvärderingsmodell) och ändamålsenliga kontrakt i kombination med systematisk uppföljning och oanmälda kontroller.

Utredningen förenklar och drar för långtgående slutsatser kring välfärdstjänsterna och icke verifierbara kvalitetsdimensioner, det är, med stöd i forskningen, möjligt att upphandla tjänster med sådana egenskaper på ett ändamålsenligt sätt. Det kräver dock, med hänvisning till ovan, tydliga kontrakt med kontrollmekanismer och reella sanktioner, upphandlare som är väl insatta i incitamentsstrukturer och marknaders funktionssätt.

Beslut i ärendet har fattats av professor Ruth Mannelqvist, den Samhällsvetenskapliga fakultetens dekan, efter föredragning av fakultetssamordnare Åsa P Isaksson.

För den Samhällsvetenskapliga fakulteten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ruth Mannelqvist'.

Ruth Mannelqvist

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Åsa P Isaksson'.

Åsa P Isaksson